

men geheel andere cijfers zien dan het tegenwoordige kerkelijke budget.

Uit het kerkelijk Jaarboekje heb ik verschillende steden genomen en daarbij ook een aantal classes, zonder de groote steden, zoodat men een overzicht kan krijgen van dat aantal leden wat ieder predikant te bearbeiten heeft, en daarbij het bedrag wat ieder moet opbrengen voor onderhoud van den predikant, waarom als uitgangspunt het tractement niet hoog en voor allen gelijk is genomen.

Voor de classes is het gemiddelde tractement natuurlijk lager genomen, hoewel er plaatsen bij zijn welke met een stad gelijk zijn. De verhoudingen worden daardoor voor de steden nog gunstiger.

	Aantal predikanten	Ieder pred. aantal zielen te bearbeiten	Geschatte bijdr. v. elk lid v. onderh. predik.
Delfshaven	4	2200	f 2.50
's-Gravenhage (W.)	4	1940	- 2.75
Katendrecht	4	1900	- 2.75
Scheveningen	4	1890	- 2.75
Rotterdam	6	1860	- 2.75
Groningen	6	1860	- 2.75
Amsterdam (C.)	10	1650	- 3.—
Zwolle	3	1600	- 3.25
Utrecht	5	1600	- 3.25
's-Gravenhage (O.)	4	1500	- 3.50
Leiden	3	1450	- 3.50
Delft	3	1450	- 3.50
Kralingen	3	1400	- 3.50
Amsterdam (Z.)	2	1360	- 3.75
Leeuwarden	4	1300	- 3.75
Amsterdam (W.)	2	1275	- 4.—
Apeldoorn	3	1200	- 4.50
Hilversum	3	1150	- 4.50
Haarlem	2	1150	- 4.50
Maassluis	3	1130	- 4.75
Middel	2	825	- 6.—

	Aantal predikanten	Het aantal zielen te bearbeiten door 1 pred.	Opbr. v. ieder lid onderhond predikant
Classis Den Haag	14	850	- 4.75
Classis Grootegast	17	680	- 5.—
Classis Appingedam	15	630	- 5.50
Classis Drachten	17	620	- 6.—
Classis Groningen	19	530	- 6.50

BOEKBESPREKING

H. E. Fosdick, Het Gebed. Geautoriseerde vertaling.

N.V. G. J. A. Ruys' Uitg.-Mij — Zeist, z. j.

In dit boek van 316 bladzijden wordt het gebed besproken. De behandeling van de stof is niet systematisch; trouwens, wetenschappelijk werk te leveren schijnt ook niet de bedoeling van den auteur te zijn geweest.

Het is in zekeren zin een onaangenaam ding, ook aan een boek, dat het onderhavige onderwerp behandelt, of aanroert, een warme aankondiging te moeten onthouden. Onwillekeurig toch is men geneigd meer speciaal te letten op wat den schrijver met ons verenigt in zijn bespreking van een thema, dat in elke „religie" aan de orde komt.

Toch kunnen wij het werk van Fosdick over het gebed niet aanbevelen. Onze bezwaren zijn deels formeel; zoo is de behandeling van de stof ons te abrupt, te onsmakenhangend, te aphoristisch; aan beginselen wordt geen nadere uitwerking gegeven; en zoo is er meer.

Maar het zijn voornamelijk materiële bezwaren, die ons van dit werk afvoeren. Wat voor een gereformeerden belijder in het gebed de voornaamste dingen zijn, b.v. Gods soevereiniteit, de Christus, Gods welbehagen, de ascese in het gebed, de zelfbeheersching in het „kiezen" van zijn inhoud, de verhouding tusschen naïviteit en reflexie, de bewuste binding van het gebed aan het gebed, het wordt hier niet gezien, of al te vaak verkeerd gezien. De eigenaardige moeilijkheden, die het gebed ons stelt, zoodra wij het in ons geloofsdiensten zijn plaats willen wijzen, ze worden hier niet opgelost, meermalen niet eens gesteld.

Wilde het boek de stof wetenschappelijk behandelen, dan zou het bezwaar, hier genoemd, enkel ons interesseeren uit dogmatische overwegingen; en slechts bij wijze van consequentie zou de christelijke mystiek met de uitgebrachte critiek „haar winst kunnen doen". Thans, nu de schrijver de „ervaring" direct aan het woord wil doen komen, laat het boek zelf reeds bij eerste ontmoeting zien, dat er een innige samenhang is tusschen dogma (en ook het ontbreken ervan) aan den eenen, en de mystiek (of wat zoo heet) aan den anderen kant. Tusschen dezen schrijver en ons ligt juist een „ervaring"-verschil; en dat treedt in dit boek duidelijk aan den dag.

Kon het boek door scherpe definitie, of duidelijke beginselverklaring dit verschil den lezer duidelijk maken, het zou als oriënteerend werk voor bepaalde lezers nog zijn nut kunnen doen. Thans, nu van dit alles geen sprake is, wordt ons ook deze laatste mogelijkheid van motiveering eener aanbeveling ontnomen.

Natuurlijk zijn er passages, die treffen, goede gedachten, uitingen van vroomheid. Maar het geheel kan het „denken" niet fundeeren, en daarom de „ervaring" niet helpen in het vinden of zoeken van het getuigenis, dat zij uit God is.

K. S.

Emil Ludwig, Abraham Lincoln. Vertaald door Anthonie Donker.

N.V. Van Loghum Slaterus' Uitgevers-Mij — Arnhem, 1930.

Reinigen tijd geleden heeft Ds P. Deddens in ons blad een uitstekend artikel geschreven over het werk van Emil Ludwig, met de bedoeling, daarvan een algemeene

karakteristiek te geven. Een verwijzing naar dit artikel ontslaat mij van den plicht, dit werk van denzelfden auteur over Lincoln te plaatsen in het licht, waarin men het toch wel zetten moet, zal men den lezer eenigszins voorbereiden op wat hij hier te verwachten heeft. Thans kan ik volstaan met de opmerking, dat Ludwigs biografie van Lincoln mij een typisch werk dunkt, waarin de auteur zijn eigenaardigheden, de goede en de zwakke, laat zien. Het onderwerp van het boek is evenwel zoo, dat de zwakke zijden van Ludwigs werk hier minder sterk naar voren komen; en de betere kwaliteiten van zijn onmiskenbaar talent zich duidelijker laten herkennen en in haar vrucht genieten. Goede portretten, een kaart, 596 blz.

K. S.

De Redactie ontving ter aankondiging:

de afleveringen Maart en April van het tijdschrift „De Jonge Vrouw" (uitg. Bosch en Keuning, Baarn). Het tijdschrift, dat gereedgemaakt wordt door Mevr. J. M. Westerbrink-Wirtz, Mevr. A. M. de Vries Robbé—Bergmans en P. Keuning, is bestemd „voor de vrouwelijke jeugd ter voorbereiding van de taak der vrouw in huis en maatschappij". De inhoud van de ons gezonden afleveringen is met dit doel in overeenstemming. In de verschillende afleveringen vinden we artikelen over de Engelsche meisjeskostscholen, over bekende kamerplanten, over weven en andere praktische dingen, over keukengeheimen, over de zit- en slaapkamer, over kunstvormen uit de Natuur, Onze kleeding, e.d. En naast deze bijdragen zijn er belletristische (van Diet Kramer, van Mevr. de Vries Robbé), muzikale, artistieke, biologische en vele andere. Aan het Aprilnummer is bovendien het karakter van een Paasnummer gegeven. Voorts heeft het blad korte meditatie, een rubriek boekenschouw, correspondentie van de Redactie, een onderlinge-correspondentie afdeeling verzen, mededeeling van nieuws uit eigen kring, raadsels, illustraties. Het tijdschrift is keurig uitgegeven en in al zijn onderdelen met smaak verzorgd.

Wekelijks ontvangen we De Christelijke Illustratie „De Spiegel", het reeds 25 jaren in onzen kring bekende geïllustreerde weekblad, dat tegenwoordig verschijnt bij de N.V. Gebr. Zomer en Keuning's Uitgeversmaatschappij, Wageningen. Voortreffelijk afgewerkt in zijn illustraties, actueel in zijn praat-weergave van her en der, van personalia, van belangrijke feiten, instructief in artikelen (over het vogelleven, de luchtvaart, over visschen) gevarieerd in belletristische bijdragen en artikelen over letterkundige stof is deze periodiek inderdaad een „weekblad voor het Christelijk gezin", een abonnement ten volle waard.

Voorts wordt ons gezonden het maandelijks verschijnende populaire tijdschrift voor de volksgezondheid „De Dokter in Huis", onder hoofdredactie van Dr J. Voorhoeve, met medewerking van eenige artsen, sport- en spraakleeraren, uitgave van La Rivière en Voorhoeve, Zwolle. Het tijdschrift bevat artikelen over medische onderwerpen, een uitvoerige medische brievenbus, mededeelingen omtrent aanbevelenswaardige Huismiddelen, Praktische Wenken, belangrijke boeken. Voor den jaargang 1931 staan op stapel artikelen over Tropische Ziekten, de nieuwe levertherapie, de miltherapie, eerste hulp bij plotselinge ongevallen in het huisgezin, kinderhygiëne, bloeddruk, gymnastiek, zielkundige behandeling, e.d.

Eindelijk is er het kort Jaarverslag van de Gereformeerde Evangelisatie onder schippers, G. E. O. S., te Rotterdam, uitgaande van de Geref. Kerken te Rotterdam, bevattende zakelijke en financiële verslagen.

Nog vermelden we het zesde en zevende extra-nummer van „Geloof en Vrijheid", het orgaan van de Christelijke Mannenvereniging „Gij zijt allen broeders". (Red. adres te Pijnackerstraat 102c, Rotterdam), onder eere-voorzitterschap van Dr F. J. Krop, beide voornamelijk handelend over de Russische geloofsvervolgelingen en de gevaren van het Communisme. In het laatste-gevoemde nummer zijn afgedrukt de toespraken van de sprekers op de protest-meeting, den 25en Maart 11 te Rotterdam gehouden.

Ook is er reeds het Mei-nummer van Ons Blad, Evangelisatie-Maandblad voor Jongens en Meisjes, waarop we gaarne nog eens de aandacht vestigen (uitgave adres Johs. Vlaanderen Oldenzeel, 1e Oosterparkstraat 212, Amsterdam-O.). Ditmaal is er een artikel over Hemelvaartsdag van B(oomsma)?, het vervolgverhaal „Geppie" van J. M. J. Brants, 't begin van een vervolgverhaal „Joop" van Dr W. G. Harrenstein en de raadselrubriek. Het blaadje zet verdientelijk in.

C. T.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweemaal te:

Voorthuizen: J. M. Spier te Dussen en D. Zwart te Oudemirdum.

Beroepen te:

Dronrijp: P. Klapwijk, cand. te Berkel (Z.-H.). Haarlemmermeer-Slaterweg: J. v. d. Leek te Zaltbommel. Sneek (vac. D. P. Koopmans): H. Veldkamp te Kralingscheveer. Voorthuizen: D. Zwart te Oudemirdum.

Aangenomen naar:

Holysloot en Zunderdorp (Amsterdam-N.): S. J. Dokter, cand. te Helder. Poortgraaf: Jac. Andree, cand. te Krabbendijke. Soerabaja (voor Zendingarbeid te Makassar): H. v. d. Brink, cand. te Den Haag.

Bedankt voor:

Boornbergum: S. J. Dokter, cand. te Helder. Delft (4e miss. pred. voor Solo): H. v. d. Brink, cand. te Den Haag. Goes: H. Knoop te Rotterdam-Delfshaven.

Nieuwendam: A. v. d. Weg te Ottoland.

Vrijhoeve-Capelle: Jac. Andree, cand. te Krabbendijke.

Afscheid van:

Veere: P. v. Strien. Tekst: Hand. 20: 32.

Emeritaat.

Ds J. Runia, Geref. predikant te Arnhem, is voornemens op de a.s. vergadering van de Classis Middelburg der Geref. Kerken op 5 Mei, wegens het bereiken van den 70-jarigen leeftijd, emeritaat aan te vragen, zulks met ingang van 1 Aug. a.s. — Aan Ds H. M. Dethmers, te Sneek, werd Woensdag j.l. door de Classis Sneek der Geref. Kerken eervol emeritaat verleend. Ds Dethmers zal voorloopig nog geen afscheid nemen en blijft te Sneek wonen.

Grafsteen Ds G. H. van Kattel.

Te Oppenhuizen besloot de Kerkeraad der Geref. Kerk op het graf van wijlen den emeritus-predikant Ds G. H. van Kattel te Ermelo, een eenvoudig gedenksteen te doen plaatsen, waartoe ook de Kerkeraad van Den Haag-Oost een bijdrage zal geven.

Candidaten tot den H. Dienst.

Cand. J. Wagenaar te Heer Hugowaard (Zuid, A 45) beroepen predikant bij de Geref. Kerk van Willemstad, is door de Classis Klundert, vergaderd te Breda, peremptoir geëxamineerd en met algemeene stemmen toegelaten tot den dienst des Woords en der Sacramenten. De intrede is bepaald op Zondag 14 Juni a.s. Als bevestiging zal optreden Ds R. W. de Jong, van Santpoort (N.-H.).

— Cand. Th. P. Potma, te Naaldwijk, beroepen predikant te Oostburg, is door de Classis Axel der Geref. Kerken peremptoir geëxamineerd en met algemeene stemmen toegelaten tot de bediening des Woords en der Sacramenten. Hij hoopt bij de Geref. Kerk te Oostburg intrede te doen Zondag 14 Juni a.s. na bevestiging te zijn door Ds S. Datema van Driebergen.

— Cand. M. Kamper, hulpred. te Alphen a. d. Rijn, heeft Zondag 26 April, na een verblijf vanaf 1 Juli 1927, afscheid genomen met een predikatie over Rom. 16: 20.

Het adres van den heer Kamper, die zich thans beroepbaar stelt en gaarne predikanten zal vervullen, is Geref. Pastorie Meerkerk (bij Gorkum).

— De heer G. J. Sybesma, Theol. Candidaat bij de Geref. Kerken, verzoekt mede te deelen, dat voortaan zijn adres niet meer is: Claes de Vrieslaan 87b, te Rotterdam, maar: Dedemsvaart, Pastorie Geref. Kerk.

— De heer T. Klein, Theol. Candidaat bij de Geref. Kerken, verzoekt te berichten, dat zijn adres na 15 Mei niet meer is: Uithuizermeeden, maar Jan van Riebeeckstraat 21b, Amsterdam-West.

Geen vacaturegelden.

Te Den Helder heeft de Kerkeraad der Geref. Kerk besloten bij de Classis Alkmaar een voorstel in te dienen, om aan predikanten, die een classisbeurt vervullen, alleen de reiskosten te vergoeden.

Kerkgebouwen.

Te Apeldoorn besloot de Geref. Kerk tot den bouw van een derde kerk; thans wordt behalve in de beide bestaande kerkgebouwen dienst gehouden in het lokaal „Obadja" aan de Spierwerlaan.

Centrale Diaconale Conferentie.

In de vacature-F. J. Rietveld werd tot voorzitter der Centrale Diaconale Conferentie van Diakenen in de Geref. Kerken gekozen de heer J. H. Donner te Rotterdam, en tot vice-voorzitter de heer J. H. Veenhof te Amersfoort.

De conferentie zal worden gehouden Woensdag 2 Sept. a.s. De plaats van vergadering staat nog niet vast. Als onderwerp voor het referaat werd gekozen: de orde in het verzorgen.

Synodale Vergaderingen.

De Particuliere Synode der Geref. Kerken van Brabant en Limburg zal Woensdag 10 Juni a.s. te Breda worden gehouden.

De Nood der Tijden.

De Classis Klundert der Geref. Kerken heeft besloten aan de Classis 's-Gravenhage te verzoeken een nationalen bededag of bidstond ten opzichte van den geestelijken en maatschappelijken toestand in ons vaderland uit te schrijven.

Zending.

Cand. H. van den Brink te Den Haag heeft het beroep naar de Geref. Kerk te Soerabaja voor Zendingarbeid te Makassar aangenomen en voor het beroep naar de Kerk van Delft als vierde missionair predikant te Solo bedankt.

Het adres van den heer Van den Brink blijft voorloopig nog: Schenkstraat 130, Den Haag. Daar hij voor studie-voorbereiding nog gedurende eenigen tijd in Holland blijft, is hij gaarne bereid de Geref. Kerken des Zondags te dienen.

CHR. Geref. Kerk.

Tweemaal te:

Helder: A. Ponstein te Steenwijk en K. G. v. Smeden te Haarlem-Noord. Rijsburg: W. Bijleveld te Haarlem-C.

GEREF. GEMEENTEN.

Bedankt voor:

Grand-Rapids (Noord-Amerika): W. C. Lamain te Leiden. Middelharnis: M. Heijkoop te Utrecht.

NEDERL. HERVORMDE Kerk.

Driemaal te:

Haarlem: R. Dijkstra te Amsterdam, W. J. v. Elden te Aalsmeer en H. P. Fortgens te Voorschoten.

Beroepen te:

Breda (vac. F. J. J. Loeff): Jac. Poort te Beverwijk. Burgwerd: O. S. Cazemier te Stavoren.

Eest: J. Broekema te Gerkesklooster. Lisse: A. Donszelmann te Almkerk. Lopikerkapel: D. v. Luttervelt, Em. pred. te Zeist. Opheusden: D. J. v. d. Graaf te Ede. Oud-Alblas (toez.): A. M. den Ouden te Elburg. Ouderkerk a. d. IJssel: J. J. Timmer te Ermelo. Puttershoek: B. Batelaan te Barneveld. Rotterdam-Delfshaven (6e pred. pl.): P. Visser te Warnsveld. Scherpenisse: A. Buurman te Wijk bij Duurstede. Zevenbergen: W. J. v. Elden te Aalsmeer.

Aangenomen naar:

Kampen (vac. A. v. d. Kooy): J. H. Th. Rappard te Dinteloord. Vaassen: G. v. d. Zec te Wapenveld.

Bedankt voor:

Krimpen a. d. Lek: J. Lekkerkerker te Molenaarsgraaf.

Intrede te:

Breda: G. v. Dijk Azn. Tekst: Joh. 20: 20. Groenlo: J. B. Nettebos. Tekst: Joh. 17: 3. Ierseke: K. Engelsma. Tekst: Hebr. 3: 15.

Afscheid van:

Heinkensand: J. W. v. Kooten. Tekst: Psalm 71: 12. Wierden: B. G. C. Steenbeck. Tekst: Deut. 33: 27a. Terkaple: K. G. Kwant. Tekst: 2 Cor. 12: 9.